

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. Quæ dispositio requiratur ad effectum baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Ratio est, Institutio Christi, qui sic statuit, quia iustissima distributioni diuinae sapientiae consentaneum erat, ut melius disposito amplius daretur; consentaneum id quoque, ut homines excitentur ad feruentiorem preparationem. Simile quid videmus in causis naturalibus, quae meliorem effectum in subiectum aptius inducunt.

Aduerte tamen, Si Sacramenta haberent vim determinatam sibi annexam, sicut habent res naturales, non posset haec sententia defendi. Nam calidum ut quatuor nunquam poterit amplius efficere, quam quatuor gradus, quantumuis subiectum patiens fuerit aptum: pari modo si Sacramentis certa mensura gratiae appensa est, nunquam poterit illa excedi. Quare exillimandum est, Dominum singulis Sacramentis vim illimitatam dedisse omnium meritorum suorum, sic tamen ut vnumquodque non exerceret illam infinite cum quavis dispositione, sed secundum certam mensuram, prout maior vel minor esset dispositio: v. g. ut Baptismus habenti dispositionem ut duo, conferat quatuor: Eucharistia, octo. Confirmatio, sex. Habenti autem dispositionem ut ducenta, Baptismus conferat 400. Eucharistia, 800. Confirmatio, 600. Non enim omnia Sacramenta equelem gratiam conferunt eidem dispositioni; quamquam incertum sit quantam vnumquodque conferat. Censetur autem dispositio melior, quae omnibus consideratis melior est, magisque proportionata ad Sacramenti effectum. Multitudo peccatorum, quae est in subiecto, non minuit aestimationem dispositionis: haec enim aestimatio pendet ex posituius conditionibus dispositionis. Vnde habens mille peccata mortifera, & alter habens solum originale peccatum, si eodem actu dispositi accedant ad baptismum, aequalem gratiam postuiam accipient.

Nota, inter Sacramenta & causas naturales differentia.

Quae censetur melior dispositio.

ARTICVLVS IX.

Virum Fictio animi, baptismi effectum impediatur?

Notandum est, *Fictum* dici multis modis: ut patet apud D. Thomam ex Augustino, qui possunt reduci ad duos modos. Primo, ut *Fictus* dicatur, qui exterius simulat se velle baptizari, & tamen interius non vult, & haec fictio non solum ipsum effectum Sacramenti impedit, sed etiam ipsum Sacramentum inualidum & irritum reddit. Secundo, *Fictus* dicitur, qui accedit indispositus, perinde ac si legitime dispositus esset: quod fit dupliciter. Primo, si solum negatiue sit indispositus; id est, si solum careat dispositione necessaria ad gratiam ex ignorantia inculpa iuris vel facti. Secundo, Contrarie, ut si ei placeat adhuc aliquod peccatum mortiferum. Hi recipiunt quidem Characterem, sed non gratiam. Dices, D. August. lib. 1. de Baptismo c. 12. insinuat etiam ficto remitti peccata eo momento, quo baptizatur, licet statim, baptismi finito, propter fictionem redeant: His, inquit, qui ficto corde baptizantur, aut peccata nullatenus dimittuntur, quia Spiritus S. discipline effugiet fictum, aut ipso temporis puncto per vim Sacramenti dimissa iterum per fictionem replicantur. Respondeo, D. August. loquitur disunctiue, & alterum necessario credendum proponit haereticis, ut suum inde propositum consequatur, suam vero sententiam alibi satis expli-

Obiectio ex S. Aug. soluitur.

Fictus quis, & quorupli. vider.

cat, ut lib. 6. de Baptismo cap. 1. & lib. de Penitentiae medicina cap. 2.

Notandum Secundo, Gabrielem in 2. dist. 32. qu. 1. existimare Fictum accedentem accipere quidem remissionem peccati originalis, eo quod hoc non requirat poenitentiam; non tamen remissionem actualium, quia poenitentiam postulant. Sed omnino fallitur, quia originale non dimittitur sine infusione gratiae; ut aperte colligitur ex Conc. Trid. sess. 5. can. 5. & sess. 6. c. 4. Gratia autem etiam reliqua delet, quia omnibus peccatis mortiferis repugnat; quae etiam causa est cur vnum actuale mortiferum non possit dimitti sine alio. De quo plura infra.

DVBIVM I.

Virum effectum peccati venialis impediatur gratiam Baptismi?

Quidam Affirmant. Insinuat Paludanus dist. 4. q. 5. & satis aperte Pet. Soto de Sacramentis in genere lectione 9. Respondeo, Certum est non impedire infusionem gratiae, & remissionem peccati originalis & mortalis: ut recte docet Scotus dist. 4. q. 7. & communiter DD. Imo idem expressè tenet D. Thomas de Eucharistia, quae summam puritatem requirit. Vide a. 8. q. 79. Ratio est, Quia peccatum veniale non repugnat infusioni gratiae, vel augmento eius; ut patet in hominibus iustis: ergo si alioqui sufficiens adfit dispositio, Sacramentum conferet etiam primam gratiam: operatur enim instar causae naturalis in subiecto disposito. Confirmatur, Quia affectus peccati venialis potest consistere cum opere meritorio: ut ibidem docet Scotus: fieri enim potest, ut cum quis facit opus meritorium, concomitanter faciat peccatum veniale: ergo &c. Dices, Repugnat effectui baptismi peccatum veniale, qui est remissio omnis culpe & omnis poenae; ac proinde videtur esse violatio Sacramenti. Resp. Esse quidem aliquam irreuerentiam, sed ob materiae exilitatem, non esse mortiferam: primario enim effectui, qui est gratia & regeneratio, non repugnat peccatum veniale; sed solum secundario effectui.

Dices, Quid si id, in quo est peccatum veniale, sit finis susceptionis baptismi; ut, vana gloria, fauor Imperatoris. Respondeo, Si est finis cur absolute velis baptismum, alioqui recufaturus, non accipis gratiam: nam finis, cur immediate afficeris baptismi & Christianae religioni, non est honestus; & habet coniunctum affectum ad id, quod religioni est contrarium. Si autem fauor iste sit causa mouens, cur te applices ad baptismum ob debitum finem expectandum, nec habes affectum actuale ad id quod religioni repugnat, non impeditur fructus, modò alioqui praecesserit sufficiens dispositio: quo modo olim complures baptizati fuere in gratiam Imperatoris.

DVBIVM II.

Qua dispositio requiratur ad effectum Baptismi?

Notandum; Esse varios baptismi effectus: nempe Characterem, Gratiam iustificationis, Remissionem culparum, & Remissionem poenarum. Dico Primo, Ad Characterem suscipiendum non requiritur alia dispositio, quam quae necessaria est ad substantiam Sacramenti. Patet hoc ex dictis supra.

10 Paludanus, Soto.

Peccatum veniale non repugnat primario effectui Baptismi.

Sed debite reuerentia.

Nec potest esse finis sui recipiendi Baptismi.

11 Eadem requiritur dispositio ad Characterem, quae ad Sacramentum.

suprà. Ratio est, Quia cum substantia Sacramenti sit iterabilis, signum est semper imprimi Characterem: nam huius initerabilitatis non potest esse ratio alia, quam signum aliquod indelebile impressum.

12
Ad gratiã
sanctificã-
tẽ in adul-
tis requiri-
tur
14 Fides.

Dico Secundo, Ad effectũ baptismi, qui est gratia sanctificans, requiritur in adultis motus Fidei, Spei, & Pœnitentiæ, si adsit conscientia peccati mortalis. Colligitur ex Conc. Trid. sess. 6. c. 6. 7.

Ac primum, Motum Fidei requiri, patet: Quia fides est humana salutis initium, fundamentum & radix omnis iustificationis, sine qua impossibile est placere Deo; vt docet Conciliũ sess. 6. c. 8. ex Apostolo. Vnde sequitur, eum qui sine fide supernaturali, cum humana dimittat credulitate, seu persuasione, baptizatur, non consequi gratiam: quia deest fundamentum iustificationis. Quam ob causam Ecclesia prouidẽ constituit tempus benẽ longũ Catechumenis, vt plenẽ instruantur in articulis necessarijs, & credant ex toto corde sicut oportet: sicut Philippus postulabat ab Eunuchò Act. 8. v. 37.

Dices, Ergo nunquam Fides infunditur per hoc Sacramentum, cum semper ei debeat supponi tanquam necessaria dispositio.

Baptismus
vel partem
vel augmentũ
habitus
fidei, con-
ferat.

Respondeo, Actus Fidei necessariò supponitur baptismò, saltem ordine naturæ, vt gratiã sanctificationis conferat; non tamen habitus fidei necessariò supponitur. Fieri enim potest, vt actus ille primò eliciatur in instanti terminatio baptismi; & tunc baptismus in eodem momento conferat habitum, saltẽ ex parte: altera enim pars dabitur vi dispositionis. Quòd si actus ille Fidei, tempore antecedit illud instans, tunc baptismus non conferat primum habitum Fidei, sed augmentum.

2. Spes.

De Motu Spei, patet ex eodem Consilio: Vt enim iustificeris per baptismũ, debes sperare gratiam & remissionem per ipsum ex Christi meritis: ob hanc enim causam baptismum petis.

3. Pœnitẽ-
tia.

De Motu Pœnitentiæ, colligitur ex eodẽ Conc. sess. 6. c. 6. & sess. 14. c. 4. vbi dicit, *Hunc motum contritionis quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum, necessariũ fuisse*: vbi nomen Contritionis Concilium accipit latẽ pro pœnitentiã, vt comprehendat etiam attritionem: quod patet ex eius descriptione. Idẽ colligitur ex Scripturis Actor. 2. Pœnitentini, & baptizetur vnusquisque vestrũ: vbi Petrus requirit pœnitentiã à baptizandis, Et Lucẽ 13. *Nisi pœnitentiã egeritis, omnes similiter peribitis*.

In eo, qui
non pecca-
uit morta-
liter, non
est necessã-
ria pœni-
tentia, sed
propositũ
seruandi
legem
Christi.

Aduerte tamen, Eum qui non peccauit mortiferẽ, non opus habere pœnitentiã, vt sanctificetur per baptismum: Sed sufficere ei propositum seruandi legem Christi. Ratio est, Quia pœnitentiã, solum est necessaria, vbi sunt peccata propriã voluntate commissa: pœnitentiã enim est retractatio & displicentiã prioris voluntatis, seu voluntariã actionis. Vnde, vt ille etiã sine Sacramento possit sanctificari, non opus est pœnitentiã; sed solum opus est actũ dilectionis Dei super omnia, quo ad statum supernaturalem eleuetur. Quòd tamen necessarium illi sit propositum seruandi legem Christi, patet, quia Deus non iustificat adultum nisi voluntariẽ consentientem, & amicitiam diuinam amplectentem, vt rectẽ ait D. Thomas: id enim postulat dignitas diuinã amicitia & cœlestiũ bonorum. Vt autem censetur consentire, requiritur propositum seruandi mandata Christi, in quibus iustitia consistit. Non tamen opus est, vt hoc propositũ procedat ex dilectione Dei super omnia, si

Sacramento sit sanctificandus, quia neque in peccatore id necessarium est si Sacramento sit sanctificandus; sed sufficit, vt procedat ex aliquo amore, vel ex timore gehennæ, vel ex cõsideratione pulchritudinis virtutis, aut turpitudinis peccati: hæc enim motiua sufficiunt, etiam in peccatore, vt possit iustificari per Sacramenta.

Dico Tertio, Non requiritur, vt hæc pœnitentiã sit vera Contritio procedens ex amore Dei super omnia. Sed sufficit Attritio aliqua propter metum gehennæ, vel turpitudinem peccati, vel simile motiuum honestum. Quæ tamen Attritio non sit merè naturalis. Neque est necessarium, vt putetur esse Contritio.

Prior pars est contra Petrum Soto, & paucos alios. Sed est penè certa; & docet eam D. Th. in 4. dist. 6. q. 1. a. 3. questiuone. 1. & omnes eius sectatores. Scotus dist. 4. qu. 5. Durandus valdẽ clarẽ & benẽ eadẽ dist. q. 2. n. 2. Paludanus eadẽ dist. q. 1. in principio. Colligitur ex Concil. Trident. sess. 14. c. 4. vbi apertẽ insinuat Attritionem sufficere cum Sacramento Pœnitentiæ: ergo multò magis sufficere cum baptismò, per quem facilius venia conceditur. Nec obstat, quòd idẽ Concilium sess. 6. c. 6. videatur requirere aliquam contritionem; quia non loquitur de dispositionibus præcisẽ necessarijs cum baptismò, sed absolute intendit explicare modũ preparationis, qui ab omnibus conceditur, & etiã sine Sacramento sufficit.

13.
Attritio
sufficit cũ
Sacramẽto
ad iustifi-
cationem.

Explicatur
Tridentinũ
Conciliũ,
quod dicit
sufficere
attritionem
cum Sacramẽto
ad iustifi-
cationem.

Ratio est, Quia Sacramentum baptismi primariò ad hoc institutum est, vt peccatum deleat, & primam vitam spiritalem conferat: est enim Sacramentum regenerationis; & Sacramentũ mortuorum: ergo non est necesse, vt is, qui baptizatur, antea viuat per gratiam. Confirmatur, Quia sicut generatio naturalis per se fit ex priuatione formę introducendæ, ita etiam spiritualis. Vide D. Tho. q. 79. a. 3. ad 2. & q. 80. a. 4. ad 2. Et Confirmatur Secundo, Alioquin per baptismũ iustificatio non esset facta facilior, quam erat in lege veteri, sed difficilior; quod est contra perfectionem legis Euangelicæ. Ex his patet secunda pars propositionis, scil. Attritionem cum Sacramento sufficere. Tertia pars, hanc Attritionem debere esse aliquo modo supernaturalem, colligitur ex eodem Concilio sess. 14. c. 4. vbi dicit hanc Attritionem esse Dei donum, & Spiritus S. impulsũ. Et probatur, Quia homo non potest nature viribus se ad gratiam vltimo modo disponere; vt passim docent Concilia Arausicanum, Mileuitanum, & Patres: ergo hæc Attritio, quæ est proxima dispositio ad gratiam in Sacramento obtinendam, non potest esse omnino naturalis. Confirmatur; Quia alioqui solis nature viribus posset homo pœnitere sicut oportet, vt ei iustificationis gratia conferatur: quod apertẽ damnatur à Concilio Trident. sess. 6. can. 3. & loquitur ibi Concilium generatim, ita vt comprehendat etiam iustificationem per sacramentum, vt patet ex serie illius sessionis.

Hæc Attritio
debet
aliquo
modo esse
supernatu-
ralis.

Hinc sequitur, Dolorem merè humanum, vt propter infamiam, mortem, vel damna temporalia, non sufficere, etiam si iungatur cum proposito emendationis. Quod est cõtra Dom. Soto in hunc art. & Melchiorẽ Canum Relectione de Pœnitentiã par. 3. Etsi enim is, qui habet tale dolorem non ponat obicẽ peccando, tamen caret sufficienti dispositione. Nec satis est, quòd bona fide putet hanc dispositionem sufficere, vt vult Mel. Canus;

Dolor me-
re huma-
nis non
sufficit, etiã
quis bona
fide id
putet.

quia bona fides nunquam supplet defectum medijs necessarijs, qualecumque illud medium sit, siue sit dispositio, siue materia, siue forma Sacramenti, siue intentio Ministrum.

N6 requiritur ut pures te esse contritum.

Quarta pars, Quod Attritio non debeat existimari Contritio, est contra Nauarrum cap. 1. Enchiridij num. 37. Sed probatur: Quia hoc solum habet locum, quando Contritio est necessaria ex aliquo diuino præcepto positivo vel naturali: tunc enim illa existimatio facit, vt homo non peccet in vsu Sacramenti; alioqui per se illa existimatio nihil iuuat, cum sit falsa. Atqui nullum est præceptum diuinum, quo Contritio sit necessaria ad baptismum. Non positium; quia id nec Scripturis, nec Traditione continetur: Nec etiam naturale præceptum, quatenus videlicet ratio fide illustrata dicitur Sacramenta reuerenter esse tractanda: nam vnumquodque Sacramentum pro modo sue institutionis tractandum est. Atqui ex fine institutionis huius Sacramenti satis constat, hoc reuerenter tractari, si vitam veterem detesteris, & nouam proponas: vnde nihil opus est, vt existimes te esse verè contritum.

14. Attritio etiam sufficit ad remissionem omnium venialium quo ad culpam & penam.

Dico Quarto, Attritio, quæ est sufficiens ad infusionem gratiæ per baptismum, etiã sufficit ad remissionem omnium venialium peccatorum quoad culpam & penam, modo nullius peccati venialis affectus actualis interueniat. Est certa hæc propositio; quia ad totum effectum baptismi Doctores non requirunt, nisi Attritionem. Et Patres suprâ citati generatim docent omnem culpam & penâ remitti, quando non ponitur aliunde impedimentum. Et Confirmatur; Quia si baptismus tunc efficax est ad delenda omnia mortifera, quamuis infinita, quoad culpam & penam vniuersam; cur non etiam omnia venialia?

ARTICVLVS X.

Virum fictione recedente Baptismus consequatur suum effectum?

15. Similitudo D. Thomæ

Respondet D. Thomas Affirmatiuè. Et probat pulcherrima hac similitudine: Sicut simul cum corpore graue generatur, mouetur deorsum, nisi sit aliquid prohibens: quo remoto statim incipit moueri deorsum: ita quando quis baptizatur, accipit Characterem quasi formam, & consequitur proprium effectum, qui est gratia remittens omnia peccata: impeditur autem quandoque per fictionem. Vnde oportet, quod remota ea per penitentiam, baptismus statim consequatur suum effectum.

Glossa.

Notandum est, Glossam in Capit. Tunc valere. de Consecrat. dist. 4. existimare virtute solius Penitentia, gratiam & remissionem dari fictione recedente, & iuxta hanc sententiam dicendum esset, peccatum originale, & reliqua quæ baptismum antecedunt, remitti per penitentiam, non quidem directè, sed concomitanter, quatenus per Sacramentum Penitentia datur gratia, cum qua nullum peccatum mortiferum potest consistere.

Conclusio affirmans.

Verum tenendū est, Recedente fictione, siue id fiat per contritionem; siue per attritionem vnâ cum Sacramento Penitentia, redire omnem effectum baptismi, quem initio contulisset. Ita D. Thom. loco citato, & communis sententia Doctorum dist. 4.

Probatur Primò, Ex Scripturis: Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest intrare in regnum Dei. Atqui si baptismi gratia non redit ablata fictione, ille non renascitur ex aqua & Spiritu sancto: ergo non posset saluari. Dices, Sufficit votum baptismi, vt renascatur. Contra: Quia votum non habet locum, postquam re ipsa baptismus datus est; votum enim respicit baptismum futurum. At baptismus semel receptus non potest repeti.

Probatur Secundo, Ex Patribus: D. August. lib. 1. de Baptismo c. 2. Tunc valere incipit ad salutem baptismus, cum illa fictio veraci confessione recesserit, quæ corde in malitia, vel sacrilegio perseverante, peccatorum abluentionem non sinebat fieri. Quod si gratia & remissio non conferretur vi baptismi, falsum esset tunc baptismum incipere valere ad salutem: sola enim penitentia valeret. Neque rectè ostenderet August. baptismum à fictio susceptum non esse irritum, quod tamen ibi intendit. Cyprianus serm. de Passione Christi, Licet indigni sint qui accipiunt, Sacramentorum tamen reuerentia, & propinquitatē ad Deum parat accessum, & vbi redierint ad cor, constat abluentionis donum, & redit effectus munerum; nec alias queri aut repeti necesse est salutiferum sacramentum. Idem Cyprianus serm. de Ablutione pedum, enumeratis tribus Sacramentis quæ repeti non possunt, ait; Reuersis dat, vt eis iterum possint Sacramenta iniuriata prodesse; quorum si penitentia non subisset, nullo modo deinceps experiri possent effectum. Hic aperte docet trium Sacramentorum amissam gratiam redire.

Probatur Tertio, Ratione. Prima est, Quia proprium remedium peccati originalis est baptismus: ergo recedente fictione baptismus vim suam exerit, vel certè peccatū originis non remittitur. Consequentia patet. Antecedens probatur, tum ex illo Ioan. 3. Nisi quis renatus &c. Tum ex Concilio Tridentino sess. 6. c. 4. vbi Concilium ait, Translationem ex statu peccati originis ad statum gratia, non posse fieri sine lauacro generationis, aut eius voto: sed votum hic locum non habet, quia respicit futurum: ergo remissio peccati originalis fit per Baptismum re ipsa ante susceptum. Secunda ratio est, Peccata ante Baptismum commissa non possunt remitti per claus Ecclesie, quia non sunt commissa à subdito Ecclesie: ergo solum per baptismum. Confirmatur, Quia alioquin essent aliqua peccata in homine viatore nullo remedio à Christo instituto expiabilia: quod est contra efficaciam Passionis Christi.

DVBIVM I.

Virum recedente fictione Baptismus totum effectum conferat, quem contulisset, si fictio non intercessisset?

Respondet & Dico Primò, Conferat totum effectum extensiuè, scilicet gratiam sanctificantem, remissionem peccati originalis, & omnium peccatorum mortalium, & venialium ante baptismum commissorum, & omnem penam his respondentem. Ratio est, Quia gratia confertur in baptismo per modum regenerationis spiritualis, ac proinde perfectò modo, ita vt peccatum, & quidquid directè ex peccato sequitur, penitus excludatur: sicut forma, qua per generationem confertur, excludit totam priuationem oppositam, & omnia illi annexa & consequentia.

Dices,